

Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava ja vahendite kasutamise partnerluslepe

Keskkonnamõju strateegilise hindamise ARUANDLUS

Töö nr 20003670

Tallinn 2022

Riin Kutsar
KSH juhtekspert



Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid



Eesti
tuleviku heaks



HENDRIKSON & KO

Raekoja plats 8
51004 Tartu
tel +372 740 9800

Maakri 29
10145 Tallinn
tel +372 617 7690

Hendrikson & Ko
www.hendrikson.ee
hendrikson@hendrikson.ee

KOKKUVÕTE

- 1.1. **Keskkonnamõju strateegilise hindamisega** selgitati välja, kas rakenduskava eesmärkide saavutamiseks ja kavandatavate tegevuste teostamiseks väljatöötatud instrumendid avaldavad loodus- ja sotsiaalsele keskkonnale olulist ebasoodsat või soodsat mõju.
- 1.2. Läbiviidud välismõjude analüüsil selgus, et rakenduskava poliitikaeesmärkidel, erieesmärkidel ja nende elluviimiseks kavandatud tegevustel on valdavalt otsene või kaudne soodne mõju looduskeskkonnale ning samuti inimese tervisele ja heaolule, kultuuripärandile ja varale läbi soodsate muutuste looduskeskkonna seisundis.
- 1.3. Vastavusanalüüsil ei tuvastatud, et rakenduskava oleks otseselt vastuolus mõne muu sarnase taseme strateegilise dokumendi eesmärgiga, kuid tõi välja ettepanekud/tähelepanekud, mille puhul tuleks KSH ekspertrühma hinnangul koostatava rakenduskava eelnõu täiendamisel ja elluviimisel tähelepanu pöörata. Vastavusanalüüsis leitud mittevastavuste parandamiseks ning välismõjude analüüsis leitud olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja vähendamiseks pakuti välja keskkonna ja sotsiaalse arengu **leevendusmeetmeid ja tehti ettepanekuid-soovitusi positiivsete mõjude võimendamiseks**.
- 1.4. KSH peamine eesmärk on arvestada keskkonnakaalutlusi strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel ning kehtestamisel ning tagada seeläbi kõrgetasemeline keskkonnakaitse. Seega on kõige olulisem, et rakenduskava koostamisel arvestatakse eelkõige KSHs toodud leevendusettepanekutega, et välistada võimaliku olulise keskkonnamõju teket. KSH aruandes toodud leevendusettepanekud ja nendega arvestamise põhimõtted on toodud alljärgnevas tabelis.

KSH aruande leevendusettepanek	Ettepanekuga arvestamine
Meetme 2.1.2 puhul välja tuua, mis tingimustel on toetusmeede kasutatav ja rakendatav. Selleks tuleks lisada tingimus, et elluviidavate tegevuste abil tuleb rakendada keskkonda hoidvaid tehnoloogiaid, praktikaid ja lahendusi.	Keskkonnakaalutlustega arvestatakse rakenduskavas läbivalt, samuti rakendamisetapis - toetuse andmise tingimuste koostamisel ja läbivates projektivaliku kriteeriumites.
Meetmete elluviimisel, kui on hoomatav konkreetse tegevuse aeg, koht ja ulatus, siis vajadusel viia läbi keskkonnamõjude hindamine. Juba tegevuste planeerimisel arvestada ja minimeerida võimalikke negatiivseid keskkonnamõjusid.	1. Lähtutakse RHS ja KeHJS nõuetest. 2. Toetuse andmise tingimuste (TAT) seletuskirja täpsustus, kas KMH vajalik või mitte. Lisaks toetuse

KSH aruande leevendusettepanek	Ettepanekuga arvestamine
	andmise tingimuste koostamisel toimuvad konsultatsioonid Keskkonnaministeeriumiga.
Kõigi selliste uute taristuobjektide rajamisega (ja olemasoleva taristu olulise laiendamisega) kaasnevaid mõjusid (sh bioloogilisele mitmekesisusele ja elupaikade sidususele) tuleb hinnata eriplaneeringute/projektide käigus lahenduste välja töötamisel, enne kui tehakse realiseerimisotsused. Seejuures on kindlasti oluline tähelepanu pöörata koosmõjule ja kumulatiivsele mõjule teiste olemasolevate ja teadaolevalt kavandatavate taristuobjektidega ning arvestada tee kui terviku mõju (mitte analüüsida vaid üksikuid projekteeritavaid lõike eraldi).	Arvestatakse toetuse andmise tingimuste koostamisel. Kõikide projektide puhul tagada, et vajalikud analüüsid on tehtud, asjakohastel juhtudel täismahus keskkonnamõjude hindamine, kliimakindluse analüüs ja tagatud kooskõla "ei kahjusta oluliselt" printsiibiga.
Toetuste andmise tingimuste juures tuleb ette näha, et Natura (eel)hindamise vajalikkust tuleb kaaluda rakenduskava elluviimise järgmistes etappides kui on hoomatavad tegevuse ruumiline ulatus ja aeg ning vajadusel näha ette keskkonnamõju (strateegiline) hindamine koos vajalikus täpsusastmes Natura hindamisega. Seejuures on kindlasti oluline tähelepanu pöörata koosmõjule ja kumulatiivsele mõjule teiste olemasolevate ja teadaolevalt kavandatavate taristuobjektidega ning arvestada tee kui terviku mõju (mitte analüüsida vaid üksikuid projekteeritavaid lõike eraldi).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lähtutakse RHS ja KeHJS nõuetest. 2. Toetuse andmise tingimuste seletuskirja täpsustus, kas KMH on vajalik või mitte. Lisaks toetuse andmise tingimuste koostamisel toimuvad konsultatsioonid Keskkonnaministeeriumiga.
Meetme tegevusi planeerides tuleb järgmistest etappides välistada ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele ning mitte toetada tegevusi millega kahjustatakse Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärkide täitmist.	TAT kooskõlastusel – jälgida, kas vastav analüüs on juba teostatud KMHdega kaetud, täpsustada TAT seletuskirjas.

1.5. Rakenduskava täiendamisel on ühtlasi võetud arvesse KSH ekspertgrupi **ettepanekuid-soovitusi** positiivsete mõjude võimendamiseks. Mitmete esitatud ettepanekute alusel on rakenduskava dokumenti täiendatud või töötatud välja hilisemad TAT protseduurid ja süsteemid, mis toetavad ettepanekutega arvestamist toetuste määramisel. Mõned näited esitatud alljärgnevas tabelis.

KSH aruande ettepanek-soovitus	Ettepanekuga arvestamine
Rakenduskava meetmete ja tegevuste kavandamisel tuleb ette näha, et toetusmeetmete jagamise hetkel peab arvestama parimat selle aja teaduslikku teadmist ja mitte soodustama kliimaneutraalsusele üleminekut mitte-tagavate tegevuste toetamist.	Ettepanekuga on arvestatud rakenduskava koostamisel, samuti on kliimaneutraalsus strateegia "Eesti 2035" aluspõhimõte, millega tuleb kooskõla tagada toetuse andmise tingimuste koostamisel ja projektivalikul.
Suunatavate meetmetega peavad kaasnema tingimused, et poliitikaeesmärgi Rohelisem Eesti (ja ka muud toetusmeetmed) puhul rakendatakse järjest enam toodete ja teenuste hankimisel keskkonnahoidlike hankeid. Keskkonnahoidliku hanke eesmärk on läbi tarbimise mõjutada uudseid keskkonnatehnoloogiaid rakendama ning keskkonnahoidlikke tooteid/teenuseid pakkuma.	Toetuse andmise tingimuste koostamisel on strateegia "Eesti 2035" mõjude analüüsi aluseks olevas tabelis eraldi rõhutatud keskkonnahoidlike hangete asjakohasust. Nõustamis- ja kooskõlastamisprotsessis saab Keskkonnaministeerium vajadusel täiendavalt tähelepanu juhtida.
Rõhutada on vaja pealinnaregioonist ja suurematest linnadest kaugemale jäävate omavalitsuste koolitusvajadust.	Poliitikaeesmärgi nr 5 puhul on kavas toetada ka kesksete arendustegevustega kohaliku ja regionaalse tasandi võimekust tõstvaid tegevusi, sh pakkuda koolitusvõimalusi, mis suurendavad KOVide suutlikkust rakendada strateegiliselt valitud, professionaalselt juhitud ning jätkusuutlikke struktuurivahendite projekte.

- 1.6. Rakenduskavaga seatud eesmärgid on pigem positiivse mõjuga ja nende elluviimine aitab kaasa keskkonnaeesmärkide saavutamisele. Rakenduskavaga ei kavandata poliitikaeesmärke, mille rakendumisel oleks ette näha tingimata ebasoodsat mõju või mõju suurenemist looduskeskkonna aspektidele võttes arvesse käesolevas KSH-s toodud ettepanekuid rakenduskava täiendamiseks või edaspidi meetme/toetuse andmise tingimuste väljatöötamisel.
- 1.7. Kokkuvõttes võib öelda, et rakenduskava rakendamisega kaasnevad mõjud keskkonnale on tervikuna eeldatavalt pigem soodsad. Rakenduskava sisaldab poliitikaeesmärke ja erieesmärke, mille järgimisel on võimalik liikuda keskkonnatingimuste parandamise ning ebasoodsate keskkonnamõjude vältimise ja vähendamise suunas. KSH soovitustega on rakenduskavas arvestatud või loodud protseduurid edasiseks arvestamiseks toetuse andmise tingimuste koostamisel ja projektivalikul. Seega ei näe KSH ekspertrühm ette ka täiendavaid seire meetmeid ebasoodsa keskkonnamõju hindamiseks ja minimeerimiseks.

Riin Kutsar

KSH juhtekspert